

Природно, для кваліфікованого здійснення викладацької, виховної, методичної та ін. діяльності викладач має володіти педагогічними здібностями, природну основу яких складають задатки. Відтак, у структурі досліджуваного феномена вартує виокремити інваріантний (незмінний) і формувальний складники. Послугуючись результатами структурно-функціонального аналізу педагогічної діяльності цих фахівців, виділено такі структурні компоненти професійної компетентності викладача фахового коледжу:

мотиваційно-ціннісний – передбачає сформованість мотивів, прагнень до інноваційної педагогічної діяльності, ціннісних орієнтацій викладача на оволодіння високими рівнями професіоналізму;

когнітивно-інформаційний – включає комплекс теоретичних і технологічних (процедурних) знань, що передбачає володіння відповідними способами і прийомами розв'язання соціально-педагогічних проблем;

поведінково-діяльнісний – презентує цілісний, взаємопов'язаний комплекс умінь і навичок, що забезпечують якісну реалізацію викладачем закладу фахової передвищої освіти своїх трудових функцій;

особистісно-рефлексивний – включає уміння визначати резерви свого кар'єрного зростання, навички регулювання власної життєдіяльності, здатності до рефлексії у педагогічній діяльності;

емоційно-вольовий компонент включає здатність розуміти власний емоційний стан при розв'язанні педагогічних ситуацій; цілеспрямованість дій в освітньо-виховному середовищі коледжу; наполегливість у саморозвитку, самовдосконаленні.

Список використаних джерел:

1. Логіка : навч.-метод. посіб. / Пасько та ін. ; ред. В. Бурега. Донецьк : Дон ДДУ, 2004. 75 с.
2. Про вищу освіту : Закон України від 28.12.2014 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 20.04.2022).
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 9.05.2022).
4. Про державну службу : Закон України від 05.09.2017 р. № 899-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 09.10.2022).
5. Курлянд З. Н., Осипова Т. Ю., Гурін Р. С. Теорія і методика професійної освіти : навч. посіб. : Знання, 2012. 390 с.
6. Словник української мови: в 11 томах. 1970. Т. 11. 703 с.

ОСТАПЕНКО Анна

д-р філос. наук, наукова співробітниця,

Інститут професійної освіти НАПН України,

Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ФАХОВИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Анотація. У тезах висвітлено сучасний стан та основні питання реформування системи професійної освіти її взаємозв'язок з ринком праці на основі управління закладами професійної освіти, підвищення суспільного попиту професійної освіти, поширення профорієнтаційної роботи серед здобувачів освіти. Також висвітлено основні проблеми професійної освіти на фоні реформування професійної освіти.

Ключові слова: професійна освіта, фахові коледжі, соціальне партнерство, децентралізація освіти, модернізація освітньої системи навчання.

PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF VOCATIONAL EDUCATION IN PROFESSIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

Abstract. The current state and main issues of reforming the professional education system are highlighted theses and vocational education it was relationship with the labor market. Based on the management of vocational education institutions, increasing the public demand for vocational education it is necessary to spread career guidance works among of applicants for education. The main problems of vocational education against the background of reforming vocational education is highlighted.

Key words: vocational education, professional colleges, social partnership, decentralization of education, modernization of the educational system of education.

З попередніх років розпочато системну модернізацію професійної освіти для сталого розвитку суспільства, створивши для цього передумови, що підвищить конкурентноспроможність для самореалізації особистості та професійного зростання. У 2018 Міністерство освіти і науки України розробило проект та пропонувало для обговорення нову версію концептуальних засад «Сучасної професійної освіти». На основі розвитку модернізації виникли проблеми котрі необхідно вирішити. Це спричинило нерозмежовані повноваження в управлінському аспекті в професійній освіті та забезпечення розвитку й основного фінансування серед фахових коледжів України. Керівники органів обласної влади, місцевого самоврядування й професійних закладів освіти не на достатньому рівні мали управлінську культуру, також, соціальне партнерство було не на достатньому рівні замотивовано для сприяння розвитку професійної освіти в державі. Також, виникла невідповідність напрямів професійної підготовки, звідси й постала проблема в якості таких здобувачів професійної освіти потребам ринку праці, щоб відповідали рівням кваліфікації професійної освіти. Необхідно просувати й поширювати інформацію про престижність робітничих професій та професійних кваліфікацій серед молоді [1, с. 3].

З 21 лютого 2020 року рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України було прийнято проект «Стратегія розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2023 року». До 2027 року «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта», що проголошена в Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти створити передумови для ефективного розвитку професійної освіти через управлінську та державну децентралізацію керування освітнім процесом. Нажаль, не відбулися зрушення в системі освіти на користь здобувачів професійної освіти. Відсутня тісна співпраця між закладами освіти і роботодавцями, звідси виникла проблема між попитом і пропозицією майбутніх кваліфікованих спеціалістів за фахом [2, с. 2].

У стратегії розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2023 року виділено основні проблеми розвитку професійної освіти у фахових коледжах, що виникли зі зменшення попиту та пропозиції робітничих спеціалістів на ринках праці як на національному так і на обласному й місцевому.

Неефективне багаторівневе управління професійної освіти, виявлено через недостатньо чіткий розподіл обов'язків управління освітньою системою.

Утворення регіональних рад професійної освіти передбачає реформування системи управління професійної освіти.

Невідповідність якості підготовки здобувачів професійної освіти вимогам роботодавців. Недостатньо залучено роботодавців до розроблення стандартів професійної освіти та стажування викладачів на виробництві.

Невисокий рівень престижності професійної освіти в Україні. Нажаль, через зменшення чисельності учнів відбулося скорочення закладів професійної освіти. Недостатнє фінансування освітньої галузі та малі інвестиції у модернізацію матеріально-технічної бази фахових закладів освіти. Відбулося передача фінансування у фахових закладах освіти з державного бюджету на місцеві бюджети, а також передачею майна цих закладів у комунальну власність.

Невідповідність змісту та методики викладання відповідно до вимогам ринку праці та потребам особистості. Недостатньо запроваджено інноваційні технології у освітній процес. Також, є низький рівень соціальних гарантій та неконкурентна заробітна плата педагогічних працівників. Нерозвиненість державно-приватного партнерства у закладах фахової освіти призвело до результату збереження низької зацікавленості приватних підприємств та модернізації мережі закладів професійної освіти [2, с. 4-9].

Отже, першочергові завдання фахових закладів професійної освіти є прискорення модернізації системи професійної освіти на обласному рівні, підвищення закладів професійної освіти до академічної та фінансової автономії. Завдяки реалізації цих кроків дасть змогу забезпечити інноваційний та культурний розвиток суспільства впродовж життя для всіх можливостей.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України. СУЧАСНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА концептуальні засади реформування професійної освіти України. Київ, 2018. 18 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2018/05/18/0518-kontseptsiya.doc> (дата звернення: 14.03.2023).

2. Стратегія розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2023 року. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2020. 23 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/kolegiya-ministerstva/2020/12/Proyekt%20Stratehiyi%20rozvytku%20proftekhsivity%20do%202023.pdf> (дата звернення: 14.03.2023).

ПАЩЕНКО Тетяна

канд. пед. наук, старша наукова співробітниця лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах, Інститут професійної освіти НАПН України, Київ, Україна

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА: ОСНОВНІ ПРОТИРІЧЧЯ ТА ПРОБЛЕМИ

Анотація. У статті розглянуто ключові проблеми розвитку професійної компетентності педагога. Виявлено протиріччя які супроводжують реалізацію процесу підвищення рівня професіоналізму педагогічних працівників. Підсумовано, що перспективи подолання суперечності між реалізацією нових цілей освітньої системи та недостатньою готовністю педагогів до роботи у сучасних умовах значною мірою пов'язані з підвищенням рівня професійної компетентності педагога.

Ключові слова: професіоналізм, розвиток, професійна компетентність, педагог, самоосвіта, система.

DEVELOPMENT OF EDUCATOR'S PROFESSIONAL COMPETENCE: MAIN CONTRADICTIONS AND PROBLEMS

Abstract. The key problems of development of professional competence of the educators was considers in the article. Contradictions accompanying the implementation of the process of increasing the level of professionalism of pedagogical workers were revealed. It were concluded that the aspects for overcoming the contradiction between the implementation of the new goals of the educational system and insufficient readiness of teachers to work in modern conditions were largely related to the improvement of the level of professional competence of the educator.

Keywords: professionalism, development, professional competence, teacher, self-education, system.